У місті Нікеї, на моїй батьківщині, жив чоловік, якого всі називали Маленьким Муком. Я був тоді ще зовсім хлопчиськом, але пам'ятаю його дуже добре, тим більше що через нього мій батько дав мені доброго прочухана.

Маленький Мук був уже старий, але на зріст він так і лишився зовсім крихітний. Уся постать його мала чудернацький вигляд: на маленькому кволому тільці стирчала величезна голова, набагато більша, ніж у інших людей. Маленький Мук жив у великому будинку сам один. Навіть їжу він варив собі сам. У місто він виходив раз на місяць, і якби щодня опівдні над його дахом не з'являвся густий дим, ніхто б не знав, живий він чи помер. Але вечорами часто можна було бачити, як Маленький Мук гуляє по даху свого будинку. Правда, знизу здавалося, ніби по даху перекочується тільки його велика голова.

Я і мої товариші були злими хлопчиськами. Ми розважалися, перекривлюючи та дражнячи перехожих, і для нас було справжнім святом, коли Маленький Мук виходив з дому. Знаючи, коли саме він звичайно виходить, ми збирались перед його будинком і чекали. Нарешті обережно відчинялися двері; з них показувалась велика голова у величезному тюрбані, а за нею виступало і все маленьке тільце у злинялому халатику і просторих шароварах. На широкому поясі висів кинджал, такий довгий, що важко було сказати, чи кинджал причеплено до Мука, чи Мук причеплений до кинджала.

Коли Мук, нарешті, виходив на вулицю, повітря стрясалося від наших радісних криків. Ми підкидали вгору шапки і скакали навколо нього в якомусь божевільному танці. Маленький Мук поважно кивав нам у відповідь головою і повільно йшов вулицею, човгаючи туфлями. Туфлі в нього були величезні — таких я ніколи ні в кого не бачив. Ми, дітлахи, бігли за ним слідом і кричали: "Маленький Мук! Маленький Мук!"

На його честь ми навіть склали таку пісеньку:

Карлик Мук, карлик Мук,

Ти живеш в великій хаті,

Зрідка ходиш погуляти;

Ти страшний, як та мара,

Голова, немов гора.

Подивися — сміх навкруг,

Спробуй нас впіймати, Мук!

Довгий час потішались ми так над бідним карликом, і — тепер соромно навіть згадати — я кривдив його найбільше. Я завжди намагався ухопити його за полу, а одного разу навіть наступив йому ззаду на туфлі. Маленький Мук упав, і це здалося дуже смішним. Та мені одразу перехотілося сміятись, коли я побачив, що Маленький Мук, насилу підвівшись, пішов просто до дому мого батька. Увійшовши в будинок, він довго не виходив звідти. Я сховався в куточок біля дверей і чекав, що буде далі. Нарешті двері відчинились і карлик вийшов. Мій батько провів його до порога, шанобливо підтримуючи під руку, і кілька разів уклонився йому на прощання.

Я довго не наважувався вийти із своєї схованки. Але голод пересилив мій страх, і боязко, з похиленою головою, я ввійшов у кімнату.

— Ти, я чув, кривдиш достойного Мука,— суворо сказав мені батько. — Я розповім тобі його історію, і після цього, сподіваюсь, ти перестанеш збиткуватись над бідним карликом. Але спочатку ти дістанеш повністю свою звичайну порцію.

"Звичайною порцією" було двадцять п'ять ударів, які батько завжди відраховував мені з надмірною точністю. Він узяв свій довгий чубук, вигвинтив з нього янтарний мундштук і відшмагав мене сильніше, ніж будь-коли.

Коли ця процедура закінчилась, батько наказав мені уважно слухати і розповів історію Маленького Мука.

Батько Мука (якого, власне кажучи, звали не Мук, а Мукра) жив також у Нікеї і був людиною поважною, але бідною. Він жив майже так само відлюдно, як тепер Мук. Свого сина-карлика він не любив і соромився показувати його людям. Мук до шістнадцятилітнього віку нічого не вчився, нічого не знав і був зовсім як веселе, безтурботне дитя. Батько завжди докоряв йому за це.

— Ти вже давно зносив свої дитячі черевички,— сказав він карлику, — а все бавишся, як немовля.

Одного разу батько Мука упав на вулиці й дуже забився. Після цього він захворів і скоро помер. Жорстокі родичі, яким покійний заборгував більше, ніж міг заплатити, вигнали Мука з дому, порадивши іти шукати щастя по світу. Так Маленький Мук залишився сам один на світі, без притулку і без гроша за душею. Він випросив собі лише одяг, що залишився після батька. Батько його був високий і огрядний, і одяг виявився надто довгим і широким для Мука. Не довго роздумуючи, карлик узяв ножиці, підкоротив куртку й штани і надів їх. Щоправда, вони були дуже широкі, але тут він уже нічого не міг вдіяти. Мук надів батьків тюрбан, просторі штани, оперезався широким поясом, накинув на себе синій халат — у цьому батьковому одязі він і досі ходить,— до пояса причепив довгий дамаський кинджал, узяв у руку паличку й подався світ за очі.

Весело і безтурботно йшов Мук весь перший день — адже він йшов шукати щастя. Усе здавалося йому цікавим, усе привертало його увагу.

Але вже на другий день карлик дуже стомився. Його почали мучити голод і спрага. їсти йому доводилось тільки те, що він знаходив у полі, і спав він просто неба, на голій землі.

На третій день зранку, зійшовши на пагорок, Мук побачив неподалік велике місто. Золоті півмісяці сяяли на його баштах, яскраві прапори майоріли на будинках і, як здавалося Муку, кликали його до себе. Здивований, стояв він, милуючись з чудового видовища.

"Так, тут Маленький Мук знайде своє щастя,— сказав він до себе й аж підплигнув, дарма що був стомлений.— Або тут, або ніде".

Трошки перепочивши, Мук знову рушив у дорогу. Та хоч здавалося, ніби до міста зовсім недалеко, іти йому довелося ще довго. Маленькі ніжки потомились, і карлик змушений був часто відпочивати. Нарешті він дістався до міської брами. Тут Мук зупинився, щоб трошки причепуритись: обсмикнув халатик, краще перев'язав на голові тюрбан, розрівняв пояс, поправив кинджал. Потім змахнув пил з черевиків, узяв паличку і сміливо ввійшов у місто. Довго йшов Мук вулицями міста, але ніде не відчинились двері, ніхто не гукнув його, як він сподівався: "Маленький Мук, зайди до нас і відпочинь".

Раптом в одному гарному будинку, повз який він саме проходив, відчинилося вікно, і якась стара жінка, виткнувши голову, закричала співучим голосом:

Сюди, сюди!

Спішіть до їди.

Я стіл накривала,

Щоб вам смакувало!

Сюди, сюди,

Спішіть до їди!

І відразу ж двері відчинились, і туди почали входити собаки й кішки — багато-багато кішок і собак. Мук не знав, чи можна і йому прийняти це запрошення. Нарешті він зважився і пішов у будинок.

Якраз перед ним зайшло двоє кошенят, і він вирішив не відставати від них: адже вони, напевне, краще за нього знали, де кухня.

Піднявшись сходами нагору, Мук побачив ту саму жінку, яка виглядала з вікна.

— Чого тобі тут треба? — сердито спитала вона його.

— Ти ж усіх запрошувала на обід,— відповів Мук,— а я дуже голодний, от я й прийшов.

Стара засміялась і сказала:

— Звідки ти взявся, чудний хлопчиську? Усе місто знає, що я варю обід тільки для моїх любих кицьок. А щоб вони не нудьгували, я запрошую до них товариство, яке ти й сам бачив.

Маленький Мук розповів старій, як йому гірко живеться після смерті батька, і попросив нагодувати його разом з кішками.

Стара розчулилась і добре нагодувала Мука. Коли карлик наївся й напився, вона сказала йому:

— Знаєш що, Мук, залишайся в мене служити! Робота легка, і тобі буде добре.

Маленькому Муку сподобався котячий обід, і він погодився. У пані Агавзі (так звали стару) було два котики і чотири кішечки. Кожного ранку Мук повинен був розчісувати їм шерстку і натирати її дорогоцінними мазями. Коли пані виходила з двору, він доглядав їх. За обідом він подавав їм тарілки, а ввечері вкладав їх на шовкові перини і вкривав оксамитовими ковдрами. Крім кицьок, у домі ще жило кілька маленьких собачок. Карлик повинен був і їх доглядати, але з ними було менше клопоту, ніж з кицьками, яких пані Агавзі любила, мов рідних дітей.

Маленький Мук жив у пані Агавзі так само відлюдно, як колись у батька; крім старої, він бачив день у день лише собак і кицьок. Якийсь час йому жилося все ж таки непогано: роботи було небагато, годували його добре, і стара була ним задоволена. Але кицьки згодом розбестились: тільки стара з двору, вони давай гасати, мов шалені, по кімнатах — усе порозкидають, посуд дорогий поб'ють. Та, почувши хазяйчину ходу на сходах, хитрі кицьки миттю кидались на свої перинки і лише хвостиками помахували, наче нічого й не було. Пані Агавзі, побачивши такий розрух у кімнаті, дуже гнівалась і всю вину складала на Мука. І хоч як він виправдувався, вона більше вірила хитрим кицькам, аніж йому.

Маленькому Муку стало тоді дуже сумно. Він зрозумів, що й тут не знайшов свого щастя, і вирішив залишити службу. З першої подорожі він уже знав, як то погано в дорозі без грошей, а пані Агавзі тільки обіцяла платити йому за службу, але не платила. От Мук і вирішив здобути належну йому плату яким-небудь іншим шляхом.

Була в тому будинку одна кімната, яку пані Агавзі завжди замикала. Мук ні разу не бачив, що там усередині, і це його дуже цікавило. Іноді він чув, як стара шаруділа там чимось, і йому спало на думку, що саме в цій кімнаті вона переховує свої скарби.

Якось уранці, коли хазяйка пішла з двору, до Мука підбігла одна з маленьких собачок (цю собачку пані Агавзі чомусь не любила, а карлик

жалів і пестив її), ухопила Мука за його широкі шаровари і потягла за собою. Вона привела його до спальні пані Агавзі і зупинилась перед маленькими дверцятами, яких він раніше не помічав. Дверцята були прочинені. Собачка, а за нею і Мук, увійшли в якусь кімнатку. Мук оглядівся — і як же він зрадів, коли побачив, що це та сама кімната, яка так цікавила його!

В кімнаті було повно старого одягу і дивовижного старовинного посуду. Муку особливо сподобався один глечик — кришталевий, з химерними візерунками. Карлик узяв його в руки і почав крутити безліч людей, які поспішали в своїх справах. Насилу продираючись крізь натовп, Мук пішов у якусь тиху вуличку біля площі. Знайшовши там затишний куточок, він сів на лавочку і почав міркувати, де б йому добути хоч трохи грошей. Щоправда, в нього була чарівна паличка, але як довідатись, де саме закопано золото чи срібло? Звичайно, щоб урятуватись від голоду, він міг би показувати себе за гроші, але для цього він був надто гордий.

Раптом Мук згадав, що він уміє швидко бігати. "Може, мої туфлі почнуть заробляти на мене",— подумав він і вирішив найнятися до короля в скороходи. Розпитавши людей, як пройти до королівського палацу, Мук за кілька хвилин був уже там.

Перед двірцевою брамою стояв вартовий. Довідавшись, що карлик хоче стати до короля на службу, він одвів його до наглядача за рабами. Мук низько вклонився наглядачеві й сказав:

— Пане наглядач, я вмію бігати швидше від усякого скорохода. Візьміть мене до короля в гінці.

Наглядач окинув його з ніг до голови зневажливим поглядом і сказав:

— У тебе ніжки тоненькі, як трісочки, і ти хочеш стати королівським скороходом! Ану, геть звідси! Я не для того тут поставлений наглядачем, щоб правити теревені з усяким блазнем.

— Пане наглядач,— сказав Маленький Мук,— давайте вашого найкращого бігуна, і ви побачите, що я пережену його.

Наглядачеві ці слова здалися такими смішними, що він розреготався.

— Ну, гаразд,— сказав він,— випробуємо тебе. Готуйся до змагання.

Він повів Мука на кухню і наказав добре його нагодувати, а сам пішов до короля і розповів йому про дивовижного карлика. Король був у гарному настрої. Він похвалив наглядача за те, що той не прогнав Мука, і звелів йому ввечері влаштувати змагання на лузі біля палацу, щоб усі придворні теж могли побачити. Тоді король розповів своїм принцам і принцесам про цікаве видовище, а ті розказали своїм слугам, і новина швидко облетіла весь палац. Придворні з нетерпінням чекали вечора, і, коли посутеніло, всі, хто тільки міг, помчали на луг подивитися на хвалькуватого карлика.

Коли король з усіма синами й дочками посідали на свої місця, Маленький Мук вийшов насеред лугу і низько вклонився. З усіх боків почувся веселий регіт і вигуки — такий смішний був цей карлик у. своїх широченних шароварах, із кинджалом за поясом і в довгих-предовгих туфлях. Але Маленького Мука цей сміх не збентежив. Він з гордовитим виглядом сперся на паличку і спокійно чекав супротивника.

Наглядач за рабами вибрав з-поміж королівських скороходів найкращого — адже Мук сам так просив! Той вийшов і став поряд з карликом, чекаючи сигналу. І коли нарешті принцеса Амарза махнула своїм шарфом, обидва бігуни зірвалися з місця і, як стріли, пущені з лука, полетіли вперед.

Спочатку скороход випередив Мука, але за хвилину вони зрівнялись, а ще за кілька хвилин скороход лишився далеко позаду. Маленький Мук давно вже стояв на призначеному місці, а скороход іще десь біг, щосили працюючи руками й ногами. Здивовані глядачі не вірили своїм очам. Вони сиділи мовчки, затамувавши подих. Король перший заплескав у долоні, і тоді всі заплескали, закричали:

— Хай живе Маленький Мук, переможець у змаганні!

Маленького Мука підвели до короля. Він упав на коліна і сказав:

— О всевладний королю! Я показав тобі лише незначну часточку моєї майстерності. Звели, щоб мені дали місце серед твоїх бігунів.

— Ні,— сказав король,— я призначаю тебе моїм особистим скороходом. Ти завжди будеш при мені і виконуватимеш мої доручення. А за твою службу ти матимеш щедру винагороду.

Маленький Мук дуже зрадів. Йому здалося, що ось, нарешті, він знайшов своє щастя і тепер житиме спокійно та безтурботно.

Король дуже полюбив Мука і давав йому найважливіші і найтаємніші доручення. Мук завжди виконував їх дбайливо і з дивовижною швидкістю. Але королівські слуги були дуже незадоволені тим, що якийсь карлик, що тільки й умів швидко бігати, позбавив їх королівської ласки. Вони всі змовилися проти Мука, щоб якнайшвидше позбутися його, та король і слухати нічого не хотів. Незабаром він призначив Мука своїм обер-лейбкур'єром.

Маленький Мук знав про всі підступи королівських слуг, але мститися не хотів. Він мав добре серце і хотів, щоб його всі любили. Та він не знав, як йому привернути до себе цих бундючних панів.

Раптом згадав він про свою паличку. "Якщо мені пощастить знайти скарб,— міркував він,— то вони перестануть ненавидіти мене". Маленький Мук уже не раз чув про те, що на цю країну колись давно напав ворог, і старий король, батько теперішнього, щоб урятувати свої скарби, закопав їх десь у землю, але помер, так і не розповівши синові своєї таємниці. Тепер Мук тільки про це й думав. Він цілими днями ходив по саду з паличкою в руках і розшукував золото старого короля.

Якось увечері він гуляв у віддаленому кутку саду, куди ще ніколи не заходив. Раптом паличка в його руках затремтіла і тричі стукнула об землю. Мук одразу збагнув, що це означає. Він витяг свій кинджал і зробив на деревах позначки. Тоді побіг до палацу, знайшов заступ і став чекати вечора.

Коли стемніло, Мук непомітно вислизнув з палацу, побіг до того місця, де паличка стукнула об землю, і почав копати. Заступ був дуже великий і важкий для маленьких рученят карлика, і за дві години Мук викопав яму завглибшки з які-небудь пів-аршина. Довго ще трудився Маленький Мук, поки нарешті його заступ ударився об щось тверде. Він почав копати ще швидше і незабаром побачив якусь залізну кришку. Мук скочив у яму і підняв кришку. Під нею стояв горщик, повний золотих. Мук хотів витягти горщика нагору, але не зміг — бракувало сили. Тоді він напхав у кишені й за пояс стільки золота, скільки міг донести, а решту дбайливо загорнув землею і пішов до палацу. Непомітно прослизнув він у свою кімнату, сховав золото в ліжко під перину і ліг спати.

На другий день Мук прокинувся і подумав: "Тепер усе зміниться, мої вороги мене полюблять і стануть моїми друзями". Бідолашний карлик, він ще не знав, що справжніх друзів не можна знайти за гроші! І от він почав роздавати золото направо й наліво, але слуги тільки ще дужче стали йому заздрити. Головний кухар Агулі сказав:

— Цей Мук — фальшивомонетчик!

Ахмет, наглядач за рабами, гадав інакше:

— Він видурив золото у короля.

А скарбник Архаз, найбільший ворог карлика, який уже давно час від часу запускав руку до королівської казни, впевнено сказав:

— Він обікрав короля!

Щоб довідатись напевне, звідки у карлика гроші, вони домовились між собою, як діяти.

Одного разу Корхуз, королівський виночерпій, прислуговуючи за столом, прибрав такого скривдженого, нещасного вигляду, що король мимоволі звернув на нього увагу.

— Що з тобою сьогодні, Корхузе? Чого ти такий смутний? — спитав він.

— Ох,— зітхнув хитрий Корхуз,— я смутний через те, що король позбавив мене своєї милості.

— Що це ти базікаєш, друже Корхуз?— сказав король.— Відколи це сонце моєї милості перестало сяяти над тобою?

— Відтоді, ваша величносте, як до вас поступив ваш оберлейб-кур'єр,— відповів Корхуз.— Ви обсипаєте його золотом, а нам, вашим вірним слугам, не даєте нічого.

І він розповів королю, що в Маленького Мука з'явилось багато грошей і він роздає їх наліво й направо.

Король дуже здивувався і звелів покликати до себе скарбника й наглядача за рабами. Змовники підтвердили все те, що сказав Корхуз, і натякнули на те, що карлик десь, певно, тягне з казни,— таке пояснення було дуже вигідне для скарбника. Тоді король звелів непомітно стежити за Маленьким Муком, щоб спіймати його на гарячому.

Як на те, саме в цей день у карлика вийшло все золото, і він вирішив поновити свої запаси. Коли смеркло, він узяв заступ і подався в сад до своєї схованки. Він не бачив, що назирці за ним ішла варта, яку вели Агулі, головний кухар, і Архаз, скарбник. І от, у ту саму хвилину, коли Мук наповнив золотом свій халатик і хотів уже йти додому, вартові напали на нього, зв'язали йому руки і повели до короля. Той дуже не любив, коли його турбували серед ночі. Він сердито подивився на горщик з грішми, заступ і Муків халатик із золотом, що їх поклали до його ніг. Тим часом скарбник доповів, що вони застукали карлика саме тоді, коли він закопував горщика із золотом.

— Це правда? — звернувся король до Мука.— Звідки в тебе стільки золота?

— Ваша величносте,— відповів карлик,— я ні в чому не винен. Я не закопував горщика в землю, а навпаки, відкопував його.

Усі присутні зареготали, а король ще дужче розлютився і закричав:

— Як, нещасний! Ти обікрав свого короля, а тепер хочеш його ще й ошукати! Скарбнику Архаз! Це правда, що тут, у горщику, якраз стільки золота, скільки не вистачає в моїй казні?

— У вашій казні, ваша величносте, не вистачає значно більше, і я ладен поклястися в тому, що це золото вкрадено з королівської скарбниці.

— Закувати карлика в кайдани і посадити його у вежу! — закричав король.— А ти, Архазе, візьми золото й поклади його назад у скарбницю.

Зраділий скарбник побіг виконувати наказ короля. Коли він пересипав золото з горщика, то на самому дні побачив записку і прочитав її. Там було написано:

"Ворог напав на мою країну,

тому я закопую тут частину моїх скарбів.

Хто знайде це золото і не віддасть його моєму синові,

хай знає, що на нього впаде прокляття короля.

Король Саді".

Хитрий і підступний скарбник розірвав папірець і вирішив нікому не казати про нього.

А тим часом Маленький Мук сидів у в'язниці й думав, як би йому врятуватись. Він знав, що за крадіжку королівських грошей його чекає смерть, але не хотів розказувати королю своєї таємниці. Він добре знав про те, що король відніме в нього і чарівну паличку, і туфлі. Туфлі ще були в Мука на ногах, але скористатися з них він не міг, бо його прикували до стіни такими короткими ланцюгами, що крутнутися на закаблуці не було змоги. Та коли на другий ранок карликові сказали, щоб він готувався до смерті, бідолаха вирішив, що краще жити без палички, ніж померти з нею в руках. Він попросив короля вислухати його сам на сам і про все йому розповів. Король спочатку не повірив, гадаючи, що Мук його обманює.

— Ваша величносте,— сказав тоді Мук,— обіцяйте мені пощаду, і я вам доведу, що кажу правду.

Король обіцяв помилувати його і звелів слугам непомітно закопати в саду кілька золотих монет, потім наказав Муку іти з паличкою і шукати. Тільки-но карлик підійшов до того місця, де було золото, паличка тричі стукнула об землю. Тоді король зрозумів, що Архаз обманув його, і послав скарбникові, як було заведено в тій країні, шовковий шнурок. Одержавши цей шнурок, злодій повинен був сам накласти на себе руки. А карликові король сказав:

— Я обіцяв подарувати тобі життя, і я дотримаю свого слова. Але мені здається, що в тебе є ще якась таємниця. Тому ти сидітимеш у башті доти, поки відкриєш, що саме допомагає тобі так швидко бігати.

Бідному Муку дуже не хотілось повертатися до в'язниці, і він розповів про свої чудові туфлі. Але про те, як зупинити туфлі, він промовчав. Король, бажаючи випробувати туфлі, узув їх і, щойно вийшов з палацу, помчав, мов шалений, по всьому саду. Через якийсь час він захотів спинитися, та — леле! — туфлі його не слухались, а Маленький Мук стояв і тільки посміювався. Йому було приємно хоч трохи помститися цьому жорстокому королю.

Нарешті король так знесилився, що майже непритомний впав на землю, очунявши, він підвівся і, страшенно розлючений, напався на Мука.

— Так ось ти як шануєш свого короля! — закричав він.— Я обіцяв тобі життя і волю, але коли ти за дванадцять годин не заберешся геть з моєї країни, то начувайся. Пощади не буде.

А туфлі й паличку король наказав однести до скарбниці і там сховати.

Бідному Муку не лишалося нічого іншого, як узяти ноги на плечі й піти геть з палацу. Сумно йшов він вулицями міста, проклинаючи свою долю, що привела його до короля. На щастя, країна та була маленька, і

вже через вісім годин карлик дістався до її кордонів. Тепер він був у безпеці й вирішив перепочити. Зійшовши з дороги й заглибившись у густий ліс, він натрапив на затишний куточок: гіллясті фігові дерева та м'який моріжок біля прозорого ставка наче запрошували його відпочити. Маленький Мук ліг і скоро заснув.

Спав він довго, і коли прокинувся, то відчув, що дуже голодний. Підвівши голову, карлик побачив, що дерево, під яким він спав, рясно вкрите дозрілими соковитими фігами. Він виліз на дерево, зірвав собі кілька плодів і з'їв, смакуючи. Тепер йому захотілося пити, і він пішов до ставка. Нахилившись, Мук побачив у воді своє відображення і жахнувся: голова його була прикрашена величезними вухами, а ніс став довгий-предовгий і товстий. Він у розпачі схопився за вуха — і правда, вони були завбільшки з ослячі!

— Так мені й треба! — закричав бідолаха.— Я заслужив ці ослячі вуха за те, що, як справжній осел, розтоптав своє щастя ногами.

Маленький Мук довго ходив між деревами, поки знову зголоднів. У лісі нічого їстівного не було, і йому довелося знову повернутися до фігових дерев. З'ївши кілька фіг, бідолаха подумав, що тепер, напевне, його вуха стали ще довші, і він не зможе сховати їх від людей навіть під тюрбаном. Він підніс руки до голови і радісно скрикнув: замість довгих вух у нього знову були його власні. Він зараз же побіг до ставка і подивився на себе у воду. І ніс, і вуха були такі самі, як і колись. "Як же це могло трапитись?",— подумав Мук І раптом усе зрозумів: від першого дерева дістав він ослячі вуха і довгий ніс, від другого вони зникли. Отже, йому знову неабияк пощастило. Він нарвав з обох дерев стільки фіг, скільки міг донести, і пішов у країну, яку недавно залишив. Прибувши до першого міста, Мук перемінив одяг, щоб його ніхто не впізнав, і пішов далі. За кілька годин він був уже біля королівського палацу.

Перед двірцевою брамою щоранку збиралися торговці зеленню, птицею та іншими припасами, чекаючи виходу головного кухаря.

Маленький Мук насипав у кошик фіг з першого дерева і собі сів між торговцями. Була саме весна, і спілі ягоди вважалися ще великою рідкістю. Тож коли головний кухар з двома рабами почав вибирати припаси для королівського столу, він дуже зрадів, побачивши кошика з фігами.

— Ага, оце ласощі якраз для короля,— сказав він.— Скільки ти хочеш за весь кошик?

Маленький Мук не став дорожитись, і кошик перейшов до рук головного кухаря. Той звелів одному з рабів віднести фіги до палацу, а сам пішов далі між рядами. А Маленький Мук тим часом поспішив зникнути.

Король цього ранку був у гарному настрої. Він снідав з великим апетитом і при кожній страві похвалював головного кухаря за старанність і майстерність. А той лише посміювався і казав загадково:

— Стривайте, ваша величносте, це ще не все. Побачите, що далі буде. Недарма ж бо кажуть: кінець — ділу вінець.

Принцеси аж палали з цікавості і ніяк не могли відгадати, які ще ласощі приготував їм головний кухар. І коли нарешті на стіл подали таріль із спілими апетитними фігами, з усіх грудей вирвалося захоплене "ох!".

— Яка розкіш! — сказав король.— Агулі, ти заслуговуєш за це особливої нагороди.

Король був дуже жадібний до таких рідкісних ласощів, і тому взявся сам їх ділити. Принцам і принцесам він дав по дві фіги, фрейлінам, візирам та іншим придворним — по одній, а решту присунув собі і почав їсти.

— Тату,— закричала принцеса Амарза,— що з тобою сталося?

Усі придворні подивилися на короля і з жахом побачили, що в нього виросли довжелезні вуха, а ніс витягся і звис нижче підборіддя. Здивовані й перелякані, фрейліни і візири глянули одне на одного і побачили, що й вони не кращі: у кожного з них на голові й на обличчі з'явились такі самі прикраси.

— Лікаря, швидше лікаря!— закричав король, і в палаці знялася страшенна метушня. У місто побігли гінці скликати всіх лікарів, які тільки там були. Вони прийшли цілою юрбою і прописали всім пігулки та мікстури. Але ніякі ліки не допомагали — вуха й носи нізащо не хотіли вкорочуватись. Одному з принців спробували навіть відрізати вуха, але вони знову виросли.

А Маленький Мук, який переховувався весь час у потаємному місці, дізнався про те, що відбувалося в палаці, і вирішив, що пора діяти. За вторговані гроші він одразу ж купив собі одяг, який звичайно носять учені, надів його і підв'язав собі бороду з козячої вовни. Тепер його ніхто б не впізнав. Поклавши в мішечок фіг з другого дерева, Мук пішов до королівського палацу, де удав із себе приїжджого лікаря і запропонував свої послуги. Спочатку ніхто йому не повірив. Тоді Мук умовив одного з принців спробувати його ліків і дав йому одну фігу.

Принц з'їв — і відразу ж його вуха й ніс зробилися такі, які й були раніше. Тепер всі кинулися до Мука, просячи ліків. Та король випередив усіх. Він мовчки узяв карлика за руку і повів до своєї скарбниці.

— Ось тут усі мої багатства,— сказав він.— Вилікуй мене, і я нічого для тебе не пожалію.

Недалеко від порога Мук помітив свої туфлі й чарівну паличку. Він почав походжати по кімнаті, ніби милуючись скарбами, і непомітно наблизився до туфель. Не встиг король і оком змигнути, як карлик уже

вскочив у туфлі й схопив паличку. Він зірвав із себе бороду, і король упізнав тоді маленького Мука, з яким так жорстоко повівся.

— Невдячний королю,— сказав Мук,— за віддану службу ти відплатив мені злом. То хай же ці довгі вуха залишаться тобі навіки на згадку про Маленького Мука.

Тоді карлик швидко крутнувся тричі на закаблуці, і не встиг король навіть рота розтулити, щоб покликати слуг, як Мук був уже далеко.

Відтоді Маленький Мук живе у нашому місці. Досвід зробив його мудрою людиною. Хоч вигляд у нього й досить кумедний, та Маленький Мук заслуговує пошану.

Отаке розповів мені мій батько. Я щиро покаявся в тому, що кривдив бідолашного маленького чоловічка, і дав обіцянку ніколи більше не чіпати його. Я розповів товаришам про дивовижні пригоди карлика, і відтоді жоден з нас уже не сміявся з нього. Ми дуже шанували його і так низько кланялись йому на вулиці, наче він був начальником міста чи головним суддею.